

*Orgaan van de „Vereniging Vrienden van het Zaanse Huis”
Voortzetting van de „Vereniging Vrienden van de Zaanse Schans”*

Verschijnt 3-maandelijks

*Administratie: Zonnewijzerspad 8, Zaanse Schans
Redactiecommissie: Parkstraat 44, Zaandam*

SEPTEMBER 1978 No. 67

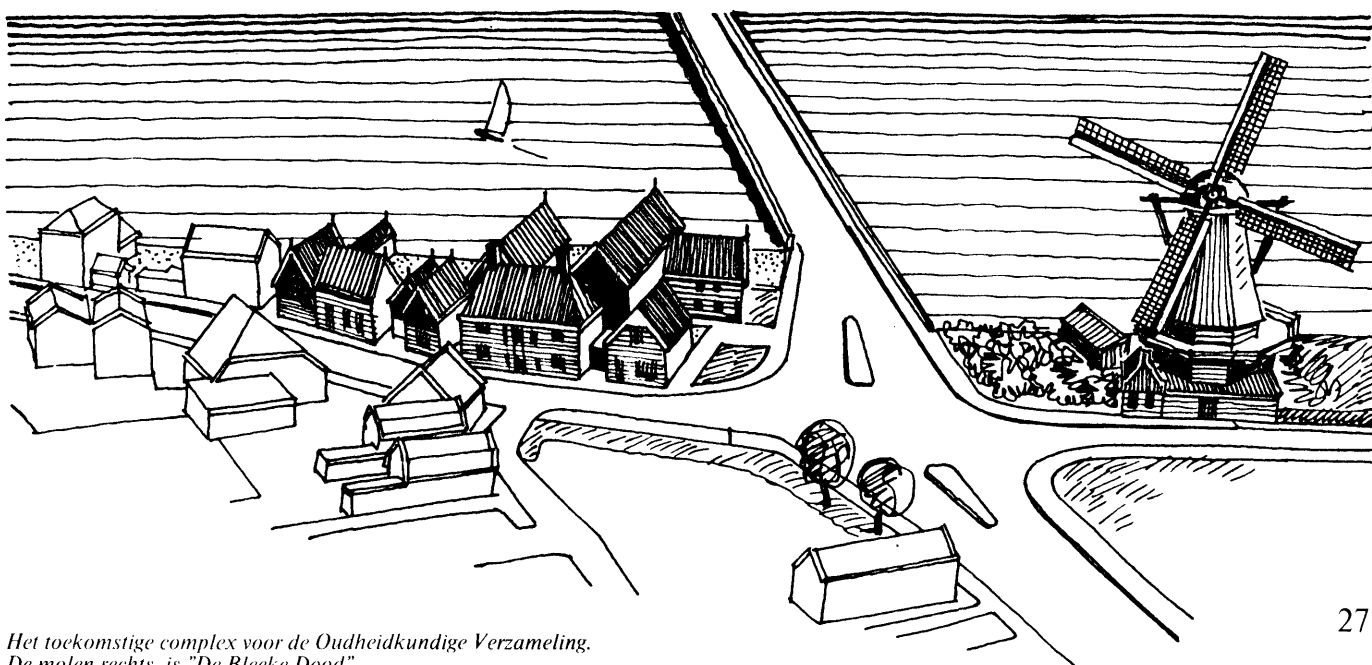
”De Oudheidkamer in een nieuwe jas”

Zoals we in het vorige nummer van 'Anno 1961' al hebben aangekondigd, wil Zaanse Schoon u wat meer achtergrondinformatie verschaffen omtrent de ideeën die in de loop der tijd zijn ontwikkeld ter ondersteuning van de diverse initiatieven om te komen tot een goede, uitgebreide expositie en documentatie van de Zaanse cultuur. Initiatief daartoe werd genomen door de Vereniging tot instandhouding en uitbreiding der Zaanlandse Oudheidkundige verzameling Jacob Honig Jsz. Jr. te Zaandijk en Zaanse Schoon. De huidige collectie van de Zaanlandse Oudheidkamer is zoals bekend ondergebracht in het voormalig woonhuis van Neeltje de Jager aan de Lagedijk te Zaandijk, waar de belangstellende bezoeker een indruk kan krijgen van wat de streek zoal te bieden had op het gebied van Zaanse kunst- en gebruiksvoorwerpen, vooral ook herinnerend aan handel en nijverheid in de 17e en 18e eeuw. Met name de prachtige kostuums uit deze tijd zijn zeer de moeite waard. Het fraaie, karakteristieke pand ademt de sfeer van een 18e eeuwse koopmanshuis en biedt een sfeervolle entourage.

Het kan echter niet tegemoetkomen aan de eisen die voor een dergelijke museale collectie noodzakelijk zijn. Het pand is ongeschikt voor het houden van exposities, onvoldoende veilig en veel te klein geworden.

Al sinds vele jaren wordt gedacht over een betere huisvesting van de oudheidkundige verzameling en de uitbreiding daartot een compleet regionaal museum.

Bij dit onderzoek is het van belang gebleken, een aantal criteria in het oog te houden: de ruimte, het aantal vierkante meters dat beschikbaar moet komen; de mate waarin deze ruimte geschikt is of geschikt te maken; de kosten die met dit alles gemoeid zijn, de aantrekkelijkheid van de vestigingsplaats voor het publiek (centrale ligging, parkeergelegenheid, binding met soortgelijke objecten in de streek, etc.) en vooral de veiligheid. Voorts is het van belang, een antwoord te vinden op de vraag: wat willen we in zo'n regionaal museum allemaal onderbrengen en welke functie kan het vervullen in de Zaanstreek van vandaag?

*Het toekomstige complex voor de Oudheidkundige Verzameling.
De molen rechts, is "De Bleeke Dood".*

Wel, kern zal vanzelfsprekend vormen, de collectie van de Zaanlandse Oudheidkamer en er kan verder worden gedacht aan een vaste opstelling over houtbouw, kleding, zeden en gebruiken, handel en industrie, scheepsbouw, expositieruimte voor wisselende onderwerpen, stijlkamers, ruimte voor educatieve doeleinden en natuurlijk de bijbehorende praktische zaken als ontvangstruimte, garderobe, misschien een koffiekamer.

Bij de vormgeving van het plan is de mogelijkheid van overplaatsing van twee bestaande panden (Oostzijde 325 te Zaan-dam en het voormalig Koger weeshuis waarvan belangrijke onderdelen nu in opslag op de Zaanse Schans zijn) een duidelijk uitgangspunt, waarbij het pand Oostzijde 325 in zijn oude functie van herberg zou kunnen worden hersteld.

Wanneer we dit 'wensenpakket' leggen naast de nu nog bestaande ruimtelijke mogelijkheden (één daarvan viel in het verleden weg doordat het Zaanse weeshuis verbrandde) dan biedt het terrein van het z.g. Koemancomplex in Zaan-dijk, naast de Julianabrug, in letterlijke zin voldoende grond voor verdere bestudering.

Het terrein kwam kortgeleden vrij doordat het T.O.C.-fabriekscomplex werd gesloopt. Eigenaar is de Gemeente Zaanstad, die toezegde, voorlopig een gedeelte te zullen reserveren voor het 'museumplan'. Daarnaast is er nog ruimte voor bijvoorbeeld een drietal woningen.

Intussen hield ook de Wijkraad Koog-Zaandijk zich intensief bezig met plannen voor de opvulling van het opgevallende terrein aan de Zaan. Zij vond het initiatief tot de vestiging van een museum op een deel van deze grond van zodanig belang,

dat zij een commissie-ad hoc instelde om tot uitwerking van dit plan te komen. Deze nadere vormgeving kwam tot stand door met name de inbreng van architect J. Schipper uit Zaan-dam.

De Wijkraad nam het plan integraal over voor advies aan het Gemeentebestuur van Zaanstad.

Het advies leidde tot de installatie van een nieuwe commissie, waarin vertegenwoordigd zijn de Zaanlandse Oudheidkamer, de Wijkraad Koog-Zaandijk, Zaanse Schoon en de gemeente Zaanstad.

Zoals zo dikwijls, bleek in het museumproject de financiële paragraaf weer de bottleneck te zijn. Van de kant van het Rijk is geen directe steun te verwachten, omdat het hier niet gaat om een Rijksmuseum. Van Provincie-zijde is mogelijkteerwijs steun van bescheiden omvang te verwachten, maar het zwaartepunt van de financiering zal op Gemeentelijke en/of particuliere inbreng moeten liggen. Voor een z.g. Artikel-12 Gemeente (Gemeente zonder sluitende begroting) is dat geen eenvoudige opgave. Steun vanuit de particuliere hoek (bijvoorbeeld uit bestaande culturele fondsen) zal daarom onontbeerlijk zijn.

Om te trachten de financieringsproblemen het hoofd te bieden, wordt thans door de commissie gewerkt aan een opzet, waarin een zeer wel mogelijke gefaseerde uitvoering van het plan wordt nagestreefd. Rapportage van dit onderzoek, zo mogelijk uitgewerkt in concrete voorstellen, zal binnenkort aan het Gemeentebestuur worden voorgelegd.

STICHTING "DE ZAAANSE SCHANS"

Uit het verslag over 1977

Het jaar 1977 is voor de Zaanse Schans heel rustig verlopen. Zoals in het jaarverslag over 1976 reeds werd vermeld, zullen er voorlopig geen grote restauraties meer plaatsvinden.

Alleen zal nog een spuihuisje annex werkplaats/schuur worden gerealiseerd. Over de plaatsbepaling van dit gebouwje werd met de afdeling Stedebouw van Gemeentewerken Zaanstad nog geen overeenstemming bereikt. Het is inmiddels duidelijk geworden, dat bij de entree van de Kalverringdijk hiervoor geen mogelijkheden aanwezig zijn, in verband met de vele kabels en leidingen ter plaatse.

Inmiddels is het onderhoud van de panden in de zeer deskundige handen van de afdeling Bouwkundig Onderhoud van Gemeentewerken gekomen. Een gedeelte van het achterstallig onderhoud is reeds uitgevoerd en in het jaar 1978 zal de achterstand geheel worden weggevoerd.

Manager/Secretaris

Zoals in het vorig verslagjaar reeds werd aangekondigd, is de dagelijkse leiding van de Zaanse Schans, op advies van de werkgroep "Beheerstaken", naar de heer J. Warmerdam gegaan. Voor zover het nu kan worden beoordeeld, is het aanstellen van een "manager" een goede zaak gebleken. Vooral het functioneren als kontaktpersoon tussen het bestuur en de bewoners werkt voor alle partijen zeer bevredigend.

In het afgelopen jaar werd afscheid genomen van de heer J. Kortenoever als secretaris van de stichting. De heer Kortenoever heeft deze taak zo'n twintig jaar op zich genomen. Nu de Schans voorlopig als afgebouwd mag worden beschouwd en de steeds toenemende werkzaamheden in zijn functie van adjunct-direkteur Gemeentewerken Zaanstad, deden de heer Kortenoever besluiten afscheid te nemen van de Zaanse

Schans. Op 4 november werd hem door het bestuur van de stichting een receptie aangeboden. Van verschillende kanten werd blijk gegeven van waardering in de vorm van bloemen, cadeaus en toespraken, voor het vele werk, dat hij in al die jaren voor de Zaanse Schans heeft gedaan.

Tegelijkertijd konden de aanwezige genodigden kennis maken met de nieuwe secretaris, de heer P. Voulon, medewerker van de afdeling Juridische Zaken van de Hoofdafdeling Administratie Gemeentewerken Zaanstad.

Tevens werd eerder in het verslagjaar afscheid genomen van het bestuurslid Th. v.d. Koogh. De heer v.d. Koogh is betrokken geweest bij de oprichting van de stichting "de Zaanse Schans" in 1961 en heeft zijn steentje bijgedragen in de verwezenlijking van vele restauraties in de Zaanse Schans. Helaas moest de heer v.d. Koogh wegens gezondheidsredenen zijn bestuurswerk vaarwel zeggen.

"de Lelie"

De tentoonstelling "Land Over Zand" werd dit jaar georganiseerd door de Federatie van Natuurliefebbers. Doordat de inrichting van de expositie in eigen handen van de federatieleden werd uitgevoerd, waren de kosten zeer laag. Daarbij komt nog, dat het uitzonderlijk hoog bezoekersaantal van ruim 18000 tot gevolg had, dat de exploitatie van de tentoonstelling in "de Lelie" dit jaar voor het eerst een voordelig saldo liet zien.

Vooraf van de zijde van het lager onderwijs werd zeer enthousiast gereageerd op de uitstekend verzorgde tentoonstelling, die diorama's van onder andere strand- en weidegebieden, met de daarin behorende vogels te zien gaf. Het één en ander werd ook dit jaar weer begeleid door een dia-presentatie. Wat betreft de winterexploitatie, kan worden medegedeeld, dat "de Lelie" zijn functie als mini-theater tot volle tevredenheid waarmaakt. Er werd een gemiddelde bezettingsgraad bereikt van 75%.

**VERENIGING
„VRIENDEN VAN HET ZAAANSE HUIS”**

Zestiende Jaarvergadering

Op maandag 30 oktober 1978 in "De Walvis" in de zaal "Het Blauwe End", aanvang 8 uur precies.

1. Opening
 2. Notulen van de vergadering d.d. 24 oktober 1977 en van 12 december 1977
 3. Ingekomen stukken
 4. Jaarverslag Secretaris
 5. Jaarverslag Penningmeester
 6. Rapport commissie tot nazien der boeken
Benoeming nieuwe commissie
 7. Bestuursverkiezing. Aftredend zijn de heren R. de Hoog en J. Kaal, de laatstgenoemde stelt zich niet meer herkiesbaar.
Voorstel: als bestuurslid te benoemen de heer S. de Jong van Zaandam, lid van de Stichting "Zaans Schoon"
 8. Propaganda-actie in januari a.s.
 9. Bestuursmededelingen
 10. Rondvraag
- Pauze
11. "De Zaanse Schans": Audio-visuele Dia-presentatie door de heer Remmet Ouwejan.
 12. Sluiting.

Willen onze leden dit weer als uitnodiging beschouwen? Wilt U de datum alvast in Uw agenda noteren?

Stijlkamers "het Noorderhuis"

Ook dit jaar werden de kosten dankzij een gemeentelijk en een provinciaal subsidie grotendeels gedekt. Het aantal bezoekers steeg, ten opzichte van 1976 met bijna 5000. Als oorzaak van de stijging werd door de beheerder onder andere opgegeven "de aanpassing van de openingstijden aan de behoefte van het bezoekende publiek". Deze aanpassing houdt in, dat gedurende de wintermaanden het museum in het weekeinde is geopend.

Parkeerterrein

Tot en met mei 1977 was het parkeerterrein nog in handen van de stichting. Het regelen van de bemanning van het parkeerterrein voor de weekends en in het hoogseizoen voor de hele week, was voor het secretariaat steeds een bijzondere belasting. Ook was het verwarrend voor regelmatige bezoekers, dat in het voorseizoen en in de wintermaanden vaak in het geheel geen parkeerwachters aanwezig waren. Al met al is de stichting "de Zaanse Schans" bijzonder ingenomen met de overname van het parkeerterrein door de gemeente per 1 juni 1977.

Folkloredag

In het kader van het 50-jarig bestaan van de Zaanse Vereniging voor Vreemdelingenverkeer werd dit jaar wel bijzonder veel aandacht besteed aan de Folkloredag. Naast de gebruikelijke oude ambachtenmarkt konden de tienduizenden bezoekers genieten van het spectaculaire para-team, het admiraalzeilen op de Zaan, alsmede van de kleurrijke surf demonstraties en niet te vergeten de rondvluchten boven de Zaanstreek. Dit alles vond plaats op 20 augustus 1977.

De Financiën

Uit de Balans blijkt, dat de financiële positie van de Stichting nog steeds moeilijk is. De som van de gezamenlijke leningen bedraagt ruim 4 miljoen gulden, hetgeen in 1977 een rentelast met zich meebracht van f 144.000.-. Dit drukt zwaar op de algehele exploitatie.

Dat de Zaanse Schans een uniek plekje is geworden hebben ook de diverse televisie-makers ontdekt. Zo zijn er onder andere opnamen gemaakt voor de serie "Pipo de Clown" en van de zanger Marco Bakker voor een gecombineerd Nederlands/Hongaars programma. Ook is de Schans achtergrond geweest voor een politiefilm van het Zweites Deutsches Fernsehen. Over het algemeen is men wel bereid een vergoeding te betalen voor het maken van opnamen. Betaling kan echter niet verplicht worden gesteld, omdat voornamelijk van de openbare weg af wordt gefilmd.

Het algemeen bestuur van de Stichting vergaderde dit jaar twee maal, het dagelijks bestuur zeven maal. Zo zijn er weer heel wat activiteiten geweest voor en in ons Zaanse buurtje. Dat waren andere gebeurtenissen dan de bouwactiviteiten vòòr de "afronding", maar niet minder belangrijk. Nu de bouwactiviteiten nagenoeg tot het verleden behoren, blijken er toch nog vele onderwerpen te zijn, die voortdurende aandacht vragen.

EEN BELANGWEKKEND VERSLAG

In het verslag 1977 van de Stichting "Zaans Schoon" wordt met dankbaarheid melding gemaakt van vele goede dingen. Als daar zijn: de informatie aan en de samenwerking met de Gemeentelijke en rijksoverheid, verder het werken met afzonderlijke werkgroepen met informatieplicht aan het bestuur. Er is ook een goede samenwerking ontstaan met de gemeente Zaanstad, die geleid heeft tot deelneming aan de werkgroep "Monumentale en beeldbepalende panden en dorpsgezichten in Zaanstad".

Van belang is ook de oprichting van de Stichting "Frans Mars". Deze heeft als taak: aankoop, restauratie en beheer van panden in de Zaanstreek. Het werkgebied van deze stichting heeft zich, ook door zijn doeltreffender optreden naar buiten, aanzienlijk uitgebreid. Er is een goed en regelmatig contact met "Zaans Schoon".

De heer Th. v.d. Koogh moest wegens zijn leeftijd en bezwaarlijk wordende reistijd zijn functie als vertegenwoordiger van Zaans Schoon in de Stichting Zaanse Schans beëindigen. In het verslag wordt een woord van-warme dank geuit voor al het werk, dat de heer v.d. Koogh van het eerste uur af heeft verricht. De heer P. Brandt Jr, is nu de verbindings-schakel tussen de beide Stichtingen.

Vermeld wordt verder de Statutenwijziging van de Vereniging "Vrienden van het Zaanse Huis", waarbij de doelstelling aanzienlijk werd verruimd met de zinsnede:

"het verlenen van steun en het geven van bekendheid "aan het werk van de Stichting" Zaans Schoon".

Hierdoor is in feite een flinke achterban ontstaan, alsmede in het orgaan "Anno 1961" ruime gelegenheid voor publicaties van de Stichting.

Eén van de voornaamste doelstellingen van de Stichting: Documentatie van Zaanse panden en typische bouwdetails, komt hoe langer hoe meer tot zijn recht, dat is wel één van de belangrijkste conclusies van dit opmerkelijke verslag.

BERICHTEN

Statuten van onze Vereniging

Op de a.s. Jaarvergadering kunnen onze leden desgewenst de beschikking krijgen over een afschrift van de notariële acte, waarin de nieuwe statuten volledig zijn vermeld.

Kalenders 1978 "De Zaanse Schans"

Ze zijn er weer de kalenders van de Zaanse Schans, in fraaie kleurendruk. Ook nu met uitzonderlijk mooie opnamen. Op de titelplaat een prachtige opname van onze karakterstieke watermolen. Prijs, met envelop f 12,50. Franco per post f 15,25. Als U ze speciaal bij ons bestelt, steunt U daarmee ons streven daadwerkelijk.

Alle bestellingen bij onze correspondent B. Ijskes, Zonnewijzerspad 6, Zaanse Schans. (postgiro nr. 626379). Ook af te halen aan dit adres en op Parkstraat 44, Zaandam.

Tijdschrift "de Grutter"

Wij ontvingen een exemplaar van dit tijdschrift, uitgave van de Vogelbeschermingswacht Zaanstreek.

No. 3 van juni 1978 is voor een belangrijk deel gewijd aan de Kalverpolder.

Het deed ons goed dat daarbij dankbaar gebruik is gemaakt van de artikelen "Kalverpolder en Haaldersbroek" uit ons orgaan van 1974 en 1975. (nrs 52, 53 en 54)

Medewerkers gezocht

Wij zoeken zowel in Zaandam als in alle verdere Zaandorpen, of ze nu tot Zaanstad behoren of niet: Correspondenten. Van hen wordt gevraagd, niet alleen zich in te zetten voor de propaganda, maar ook en vooral attent te zijn op en melding te maken van, alles wat belangrijk is voor de instandhouding van het Zaanse Huis. Tot die Zaandorpen rekenen wij b.v. ook Jisp, Neck en West-Knollendam.

Aanmeldingen gaarne bij de secretaris, Zonnewijzerspad 8, Zaanse Schans. Telefoon 075 / 16 97 29.

RUBRIEK "ZAANS SCHOON"

Het melden van bedreigde panden

Nogmaals willen wij erop aandringen, dat men toch verwaarloosde of bedreigde panden meldt bij Mevr. I. Valk-Hampe, Alg. Secretaresse van Stichting Zaans Schoon. Torenstraat 7, Westzaan, Telefoon 075 - 28 21 73.

De Jonge Prins

Ruim een jaar nadat de Jonge Prins in Wormerveer haar poorten sloot, kan met de restauratie en renovatie van het complex worden begonnen. Er zullen 17 kleine flats in worden gerealiseerd, die een schitterend uitzicht over de Zaanbocht krijgen. Overigens een druppel op een gloeiende plaat, omdat halverwege het jaar nog nauwelijks 1000 woningen voor alleenstaanden in aanbouw zijn van de 8000.

Domineestuin - Langepad

Nadat eerst de Stichting Zaans Schoon zich veel moeite heeft gegeven voor de instandhouding van dit buurtje met zijn waardevolle huisjes, zijn nu ook de bewoners-zelf actief geworden.

Er heeft zich een werkgroep gevormd die "de mensen bewust wil maken van het belang van oude Zaanse huisjes". Er wordt zelfs gedacht aan het inrichten van een tentoonstelling over de buurt. Men betrok ook de Nieuwe Vaartkade en het Hazepad in de plannen.

De Kalverringdijk

De Kalverringdijk is slechts zijdelings van belang voor het Zaanse Huis. Toch is het bericht over de verdere plannen met deze dijk verheugend. Voor de aanleg van een fietspad naast het aan de Zaan grenzende deel en andere werkzaamheden is n.l. een aanbesteding gehouden. De uitvoering van de werkzaamheden is gegund aan Heeremans B.V. uit Uitgeest.

Vereniging „Vrienden van het Zaanse Huis"

Goedgekeurd bij K.B. van 16 augustus 1967

Secr.: R. de Hoog, Zonnewijzerspad 8, Zaandam

Penningmeester: J. Benjamin, T. Slagterstraat 1, Westzaan

Postgiro 742899 ten name van:

Penningm. Ver. Vrienden v. d. Zaanse Schans, Westzaan.
